Însă pentru curiosul care nu are posibilitatea de a consulta această lucrare, se poate schiţa un tablou general al cărţii, menţionând că, datorită caracterului strict tehnic al acesteia, toate părţile componente au aceeaşi valoare ştiinţifică. Lucrarea poate fi împărţită în patru părţi: o primă parte introductivă, o a doua parte – biobibliografia, o a treia parte cuprinzând un bogat corpus de indici şi o a patra parte, iconografia.

În prima parte, cea introductivă, se găsesc siglele şi lista publicaţiilor în care s-a scris despre Puşcariu sau în care a publicat profesorul clujean, alături de o listă de abrevieri şi de un tablou cronologic al vieţii şi activităţii acestuia. Pentru această parte autoarea a preferat o numerotare a paginilor cu cifre romane, diferită de cea a restului cărţii, deşi cel puţin datele cronologice oferite reflectă intenţia titlului: biobibliografie şi ar putea figura la fel de bine în corpul principal. Partea a doua cuprinde biobibliografia propriu-zisă şi este împărţită în patru subcapitole: I. *Scrieri de Sextil Puşcariu,* II. *Scrieri despre Sextil Puşcariu,* III. *Corespondenţa* şi IV. *Material de arhivă.* Ceea ce trebuie menţionat este faptul că în această carte se află doar corespondenţa cu caracter ştiinţific a savantului, fie ea publicată sau nu, corespondenţa personală a acestuia urmând să apară într-o ediţie îngrijită de Magdalena Vulpe. Partea a treia cuprinde corpusul de indici şi este tratată de autoare ca parte a capitolului cuprinzând biobibliografia. Partea a patra, *Iconografia,* este, poate, cea mai spectaculoasă şi mai intimă. Aici se găsesc adunate fotografii de familie împreună cu imagini ale diferitelor acte şi publicaţii legate de evenimente din viaţa şi activitatea lui S. Puşcariu.

Cartea Elisabetei Faiciuc face parte din acea categorie de cărţi despre care se poate spune foarte puţin dar care devin, din momentul în care apar, instrumente de lucru indispensabile în domeniul de care se ocupă. Sunt meritorii deopotrivă încercarea de a aduna un material documentar voluminos, cu condiţia declarată de a nu avea pretenţia exhaustivităţii, într-un timp relativ scurt, ca şi stapânirea unei tehnici de lucru filologice ce face cinste şcolii pe care Sextil Puşcariu a lăsat-o la Cluj. Însă cel mai notabil este faptul că această carte adună la un loc aproape toate sursele de informaţie referitoare la activitatea şi opera profesorului clujean şi că, astfel, umple un gol care a existat prea multă vreme în peisajul cultural românesc, ceea ce se poate afirma şi pentru că generaţiile de filologi care urmează mai au încă de învăţat din lecţiile sale.

BOGDAN HARHĂTĂ
Institutul de Lingvistică şi Istorie Literară
„Sextil Puşcariu”
Cluj-Napoca, str. E. Racoviţă, 21

MARIANA ISTRATE, *Numele propriu în textul narativ – aspecte ale onomasticii literare,* Cluj-Napoca, Editura Napoca Star, 2000, 196 p.

Domeniul onomasticii literare cuprinde încă o serie de problematici controversate, privite uneori din puncte de vedere dificil de integrat, de aceea o sistematizare de ansamblu a domeniului nu poate fi decât salutară, pentru a contribui, printre altele, la relativ recentele încercări de definire a conceptelor cu care operează disciplina. Totodată, o sistematizare ca aceasta, semnată de Mariana Istrate, bazată pe o deosebit de generoasă ilustrare a aspectelor de cercetare aplicată (la cele existente în literatura de specialitate se adaugă exemplele autoarei, numeroase şi elocvente), dar şi pe conturarea principalelor dezbateri cu implicare teoretică este bine venită şi în arealul ştiinţelor textului, ca şi în cel al altor metode analitice înscrise în literatură, lingvistică, semiotică, poetică, toate acestea din urmă devenind în ultima vreme firesc interesate de statutul numelor proprii în literatură ori în text. Decizia Marianei Istrate de a prefera o abordare interdiciplinară a aspectelor onomasticii literare este, prin urmare, singura care o poate conduce la precizarea diverselor contribuţii practice

care includ, într-un fel sau altul, condiţiile specifice ale funcţionării textuale a onomasemnului, dându-i prilejul de a radiografia diversele realizări şi opţiuni de analiză care au studiat statutul numelui propriu în textul narativ, atât ca particularităţi formale, cât şi sub aspectul necesarei (re)construcţii semantice. De asemenea, se cuvin remarcate, dintru început, capitolul care tratează pseudonimul şi cel consacrat receptării numelor proprii din textul narativ, acesta din urmă fiind un aspect mai puţin cercetat în sine. În capitolele V, VI şi VII se detaşează mai pregnant contribuţia autoarei, bazată pe o informaţie bogată, concretizată cu exemplificări originale, în câteva argumentări bine articulate; cele din *Pseudonimul, ca nume de autor, şi textul literar* sunt în mod deosebit atractive prin conţinut şi claritatea expunerii. Structural, celelalte capitole ale cărţii conturează un ansamblu dens, în care dezbaterile de idei şi concepte au o largă deschidere.

Perspectiva interdisciplinară este deci impusă de vastitatea şi complexitatea domeniului, aflat la interferenţa, totodată implicarea simultană, a ramurii onomastice a lingvisticii şi a ştiinţelor despre opera literară. În capitolul de concluzii (p. 173–175) Mariana Istrate precizează că „onomastica textului nu poate constitui un obiect de cercetare autonom, având în vedere calitatea derivată a numelui propriu, aceea de element constituent al unui întreg, opera literară”, idee fundamentală, cu consecinţe care se complinesc prin adoptarea teoriei şi a termenului de *simbonim*, propus de Augustin Pop pentru toate numele proprii din textul literar, în opoziţie cu *realonimele* din limbă, marcate de o convenţie primară. Termenul de simbonim, în accepţia dată lui de Augustin Pop, este o transformare a realonimului, „pentru că în opera literară numele dobândeşte o semnificaţie nouă, fundamental diferită de cea anterioară”.

Dezbaterea are ca punct de plecare opţiunea de a considera consecvent funcţionarea numelui propriu în text ca un simbol poetic (literar), având ca principale caracteristici unicitatea şi dependenţa de text şi de context (p. 11, 174), determinate de remotivarea simbolică, sau, altfel spus, de noile convenţii referenţiale textuale, ştiut fiind că textul literar este autoreferenţial. La concluzii autoarea aduce precizarea preţioasă, constatată şi de noi în cazul formei de baladă, că referinţa numelui propriu se realizează în text „într-un mod mai transparent sau mai estompat, în strânsă dependenţă de genul şi natura textului”. Mariana Istrate arată, de asemenea, cu temei, că numele au fost evaluate ca purtătoare ale unui simbol poetic în cadrul şi în limitele riguroase ale condiţiei de *mimesis* a literaturii. Din această perspectivă autoarea studiază simbonimele, fie nume referenţiale, atestate sau create, în funcţionarea lor textuală, mai precis delimitată de tipul textului narativ. Implicaţiile acestui punct de vedere reapar, cu intermitenţe, în capitolele cărţii, fără a fi însă singurul fundament teoretic, pentru că nuanţările privind mecanismul integrării textuale a onomasemnului incumbă deplasarea atenţiei dinspre calitatea semnului onomastic, ca semn poetic al textului, spre statutul funcţional al numelui propriu, ca unitate de rang inferior, în construcţia textuală (p. 27). Totodată Mariana Istrate insistă asupra caracteristicilor semnificative, de tip conotativ, ale onomasemnului inclus în text, care nu este o simplă copie a numelui cotidian (p. 173), aspect teoretic preluat dintr-o concepţie a limbajului poetic, larg răspândită, ca un construct simbolic conotativ (Lotman, Barthes), sistem bazat pe o simbolizare primară, în care semnul poetic este parte din sistemul sensurilor secundare, inclusiv cele imprimate cultural, social, istoric.

Aceste caracteristici de tip conotativ dobândite prin includerea numelui propriu în text sunt, în opinia noastră, numai o parte dintre trăsăturile de sens ale unui ansamblu semantic în care simbonimul îşi merită numele datorită raportării referentului primar al numelui propriu la text, caz în care se pot suprapune, de asemenea, două situaţii: numele propriu vine în text cu „aparenţa sensului propriu pe care-l au în uzul curent”, după cum se exprimă Mariana Istrate (p. 173), respectiv cu valoarea semnică originară, după Carmen Vlad şi Emma Tămâian[1], dar poate aduce şi propria-i valoare simbolică primară, situaţie în care se produce o desemiotizare a textului poetic, convenţia primară fiind obliterată. Această valoare simbolică primară a numelui la care se referă cele două autoare

[1] Carmen Vlad, Emma Tămâian, *Numele propriu în dimensiunea sintactică a textului poetic,* în CL, XXXV, 1990, nr. 2, p. 153.

semioticiene se poate numi şi sens conotativ primar al numelui propriu. Evidenţierea elementelor sugestive, evocatoare, adică sensul conotativ, alături de sensul referenţial, este caracteristică numelui propriu care nu are sens denotativ, aşa cum precizează Victor Vascenco, citat de Mariana Istrate la capitolul consacrat pseudonimelor (p. 101). Aşadar sensul conotativ al numelui propriu nu se dobândeşte numai o dată cu integrarea lui textuală, el poate veni din limba naturală, de unde şi puterea lui sporită de caracterizare a personajelor ori a atmosferei. Cazul cel mai elocvent în acest sens este cel al numelui Luceafăr, pe care l-am tratat[2] ca nume propriu al eroului devenit metaforă-mit în poemul eminescian, dar care porneşte de la o imagine poetică deosebit de preţioasă, oferită de limba română însăşi. Astfel de cazuri, în care, poate, pregnanţa sensului conotativ nu este atât de evidentă, s-ar fi putut pune în evidenţă şi în literatura de tip narativ. De exemplu, chiar în romanele istorice numele îşi păstrează rolul catalizator de focalizare şi structurare a naraţiunii, cum acceptă Mariana Istrate, dar realonimul aduce cu sine un spaţiu, un timp, un destin care va degaja pentru fiecare lector un fascicol de trăsături de sens sugestive, pe lângă viziunea romancierului, impregnată dominant în structurile semantice ale textului. Conotaţiile pot să varieze chiar de la o lectură la alta, în funcţie de mulţi factori, dar pornesc de la nivelul de cunoaştere, de cultură şi de simţire al fiecărui receptor (vezi şi capitolul VII: *Receptarea numelor proprii în textul narativ,* în care se subliniază diferenţele de receptare specifice reconstrucţiei textuale, în funcţie de competenţa lingvistică şi literară a fiecărui lector; în ce ne priveşte, ne-am referit aici numai la ceea ce realonimul, cu haloul lui de conotaţii, aduce în text). Aşadar, realonimul poate avea valori conotative sau simbolice; devenind simbonim prin integrarea sa textuală, aceste valori se îngemănează ori se bifurcă la confluenţa dintre cele două niveluri de valori simbolice, cea de a doua valoare conotativă fiind cea dobândită în funcţionarea textuală.

Numele propriu creează „o tensiune la nivelul textului, ca orice figură textuală, cu toate că, în principiu, selectează o singură trăsătură specifică personajului". Astfel, ca geneză, numele dobândeşte unitate, „imitând referentul ca un semn primar, dar în sensul că trimite la lumea închipuită în text, respectiv la un element al acesteia care este personajul, unic prin construcţia semantică a lumii posibile din text"[3]. Unicitatea a ceea ce Mariana Istrate numeşte simbonim, definită de noi astfel, considerând numele propriu ca un figuronim, are tendinţa de a delimita haloul de conotaţii al numelui propriu, de a-l face să se concentreze în cadrul tipului de text, de pildă, în baladă numele primeşte un caracter parasimbolic, iar în textul narativ de natura romanului istoric are un caracter ce „induce o verosimilitate de tip special", cum argumentează autoarea cărţii de faţă, în altă ordine de idei decât cea asupra căreia stăruim noi aici (p. 48).

Mariana Istrate precizează, cu îndreptăţire, în concluzii (ceea ce evidenţiase într-un capitol special *Literaritatea şi denominaţia*) că strădania onomaturgului de a realiza un acord între desemnare şi semnificare se face printr-o adoptare selectivă a numelor, selecţie care are motivaţii de ordin estetic, fonetic, etimologic etc. Astfel, „valorilor din limba curentă ale numelor proprii, în text, li s-au ataşat altele, ce ţin de semnificaţie şi expresie" (p. 174), valori care toate au ca semnificant numele propriu, conturând un ansamblu de trăsături de sens, în care prevalează, după caz, când ceea ce s-a numit sens conotativ, când sensul referenţial intratextual. Mariana Istrate precizează că în acelaşi timp cu plasarea naraţiunii în realitate, prin transpunerea în text a sensului curent al numelui propriu, simbonimele suportă „regulile impuse de codul textului". Resemantizarea sau resemiotizarea (adică nivelul celei de-a doua raportări a numelui propriu la text, a sensului textual la sensul modificat, prin resemantizare, a numelui propriu[4]) este implicată în termenul remotivare simbolică, folosit predilect

---

[2] Rodica Marian, *„Lumile" Luceafărului,* Cluj-Napoca, Editura Remus, 1999, p. 82.
[3] *Ibidem*, p. 70-71.

[4] Carmen Vlad, Emma Tămâian, *art. cit*., p. 153.

de autoarea cărţii de faţă. Aşadar caracteristicile conotative ale simbonimului, cele dobândite în text, pot face ca reconstrucţia lui semantică să varieze de la o epocă la alta, de la un cititor la altul etc., pe când unicitatea şi dependenţa de text a calităţii sale de simbol poetic îl face să aibă referinţă textuală, îl remotivează, în tendinţa firească a unei retorici a intenţionalităţii textului care orientează lectura.

În sprijinul valorii simbolice a numelui propriu din textul poetic este adusă şi poziţia semiotică a autoarelor Carmen Vlad şi Emma Tămâian[5], care precizează că textul poetic se semiotizează datorită valorii semnice originare a numelor proprii, prin care se creează iluzia unei lumi, pe când prin valoarea simbolică, care oblitereazǎ convenţia primară, se produce o desemiotizare; apoi resemiotizarea poetică este efectul, în spaţiul textului, al unor noi convenţii referenţiale impuse intradiscursiv. Ceea ce înseamnă că valoarea simbolică a numelui propriu, în această viziune, nu este plasată la nivelul semantic referenţial, intratextual, ci la un nivel al denominării primare, la acea simbolizare prin care numele proprii constituie chiar nucleul cuibului mitologic special al limbii naturale, după cum aprecia Mircea Borcilă afirmaţiile autoarelor citate mai sus. Dar valoarea simbolică derivată din nivelul textului poetic, ca lume construită verbal, este ori poate fi implicit numai o valoare simbolică secundă în această viziune semiotică. Aşadar trebuie nuanţată afirmaţia că „valoarea simbolică a numelor proprii *în textul poetic* [s. n., R.M.] a fost subliniată de Carmen Vlad şi Emma Tămâian" (p. 11), pentru că în viziunea acestor autoare, cum arătam înainte, valoarea simbolică nu este plasată la nivelul semantic, strat la care numele este resemiotizat prin motivările unor referinţe interne ale textului, pe când valoarea simbolică, privită ca dat al numelui, desemiotizează.

În definiţia onomasticii literare, propusă de Mariana Istrate ca fiind o ramură a onomasticii ce se ocupă de simbonime şi cercetează modalităţile prin care numele proprii dobândesc în textul literar calitatea de simbol literar (poetic), valoarea simbolică aparţine însă nivelului textual, după cum precizează limpede, adăugând că numele proprii, ca secvenţe ale textului literar, „se vor comporta ca părţi constitutive ale limbajului poetic". Ceea ce înseamnă că o poetică a numelui propriu în text ar viza relaţia dintre semnul onomastic şi text, practic calitatea numelui de semn poetic al textului. Tot ca opţiune primordială, legată de integrarea funcţională textuală a numelui propriu, este remarcarea caracterului său profund motivat, care poate fi de natură estetică, fonetică, etimologică, simbolică etc., spre deosebire de convenţia primară a numelui din limbă.

În capitolul IV: *Literaritatea şi denominaţia* se tratează din perspectiva poeticii ilocuţionare ficţiunea ca semn al literarităţii, cu diversele ei implicaţii privind numele propriu şi personajul ficţional, bine ilustrate cu exemple. Convingătoare sunt şi paginile în care se discută poziţia scriitorului în raport cu numele date personajelor sau locurilor din opera sa, mai ales din unghiul complex al intenţionalităţii denominaţiei. Numele, ca element structurator al ficţiunii, s-ar fi putut, cu folos, integra în concepţia teoriei semantice a construcţiei „lumilor ficţionale" dintr-un text[6], care se detaşează de condiţia de mimesis a literaturii şi chiar de cea a literaturii ca act de comunicare cu trăsături speciale, pentru că incumbă ceea ce se defineşte prin conceptul de „lume posibilă" a textului literar. Punctul de pornire pentru o posibilă sinteză în acest sens s-ar fi situat, nu fără temei, în noţiunea de „lume" („închipuită") a textului, aproximată limpede (şi) în stilistica funcţională a lui I. Coteanu.

Contribuţia onomasemnului „la reliefarea sensului textual", conform integrării lui în construcţia textuală, îl disociază, oarecum îndepărtându-l de rolul, după opţiunea noastră fundamental, „de acumulare şi concentrare a sensului, cu consecinţe în amplificarea exponenţială a literarităţii discursului" (Carmen Vlad şi Emma Tămâian) sau de cele două funcţii principale ale figurii, cea de matrice creatoare de sens şi, în acelaşi timp, de unitate purtătoare de sens (vezi teoria

[5] *Ibidem*.

[6] L. Doležel, *Pour une typologie des mondes fictionneles,* în H. Parret (ed.), *Exigences et perspectives de la sémiotique,* London, 1985, p. 7–23.

figurii textuale la Mariana Neţ[7], în care credem că se integrează şi statutul textual al onomasemnului). Adoptând termenul de simbonim propus de Augustin Pop pentru numele propriu literar, în opoziţie cu realonimul, Mariana Istrate comentează, cu pertinenţă, că sfera noţională a simbonimului „ar trebui lărgită printr-o redefinire a conceptului, mai largă decât ideea de simbol, câtă vreme arta însăşi are calităţi mai complexe decât simpla simbolizare” (p. 11). Cum arătam mai sus, există şi o valoare simbolică a numelui propriu care nu este plasată la nivelul semantic referenţial, intratextual, ci la un nivel intermediar între „lumea ficţională” şi nivelul discursiv. Cele trei niveluri la care se manifestă personajul, cu numele său, sunt observate cu fineţe, în altă parte, şi de Mariana Istrate (p. 46), acceptând structura triadică a personajului, demonstrată de Mircea Muthu pentru discursul (textul) narativ. Nivelul diegetic şi cel discursiv al categoriei personajului se complineşte ca structură, după cum arată Mircea Muthu, cu un statut „relaţional”, care proiectează personajul dincolo de text, conferindu-i, am putea zice, o dimensiune simbolică, în care se sugerează o mentalitate, un timp, o societate. Stratul pragmatic sau anaforic al personajului ar putea fi comparat cu valoarea simbolică originară a numelui din poziţia semiotică a cercetătoarelor citate mai sus, dar şi în cazul configuraţiei triadice a personajului (vezi discuţia aceasta la Mariana Istrate, p. 46–47 şi în concluzii, p. 174); o valoare simbolică, datorată proprietăţii anaforice specifice numelui unui personaj, credem că se creează dincolo de text. Am insistat asupra acestor precizări pentru a elucida eventualele confuzii datorate şi explicabile prin diferenţa perspectivelor de abordare, unghiul de vedere al poeticii diferind de cel al semioticii, dar simbolul generat în text poate fi acceptat, după părerea noastră, şi din punct de vedere semiotic, dacă înţelegem prin simbol o figură textuală generată exclusiv de text, deci cu necesitate analizabilă semiotic, în strânsă interdependenţă între semantică, sintaxă şi pragmatică. Stratul pragmatic, trebuie să precizăm, este tocmai punerea în raport a figurii textuale cu universul de discurs, care şi el poate fi reconstituit în text, prin semnalele sale specifice, numite de Greimas şi Courtès[8] contextualitate globală.

Aşadar, redefinirea simbonimului, pe care o preconiza Mariana Istrate, precizând că numele literare au grade diferite de simbolizare şi că unicitatea fiecărui nume în text îl face dependent de context (de fapt de cotext şi de context, în sensul dat acestor categorii de J. S. Petőfi), ar putea câştiga în precizie şi aplicabilitate prin adoptarea unui concept generic, posibil de numit figuronim (adică numele literar ca figură textuală), aşa cum am propus într-un studiu[9] (fără să „inventăm” acolo şi numele propus acum), studiu citat de autoarea cărţii de faţă şi apărut aproximativ în aceeaşi epocă cu lansarea termenului de simbonim de către Augustin Pop[10]. Figura textuală, încadrată într-o abordare semiotică, are avantajul de a include calitatea de simbol poetic ca pe o metaforă particulară, dar şi pe cea de emblemă, de motiv ca figură de compoziţie etc., oferind, de pildă, în versiunea sintetică practicată de Mariana Neţ[11], o deschidere eficace şi pentru definirea diversităţii remarcabile a funcţionării numelor proprii în textul narativ. Astfel, numeroasele exemple invocate de Mariana Istrate pentru argumentarea unor varii aspecte ale problematicii numelui literar s-ar putea încadra în statutul de figură ca motiv al unui univers narativ sau în cel de imagine specifică, pentru că sunt nume care devin emblematice pentru tipul de lume creat de un scriitor sau chiar pentru universul caracterelor umane. Între aceste nume grăitoare şi mecanismul metaforei antroponimice care se creează în urma receptării într-un timp îndelungat şi într-o largă arie culturală, prin care numele literare, devenite nume comune, proces cunoscut sub numele de antonomază, se pot găsi fructuoase

[7] *Text şi figură,* în SCL, XXXVIII, 1987, nr. 6, p. 479–490.

[8] A. J. Greimas, J. Courtès, *Sémiotique. Dictionnaire raisonné de la théorie du langage,* Paris, 1979.

[9] Rodica Marian, *Numele proprii în „Luceafărul” lui Mihai Eminescu,* în *Studii de onomastică*, IV, Cluj-Napoca, 1987, p. 446-457.

[10] Augustin Pop, *Numele propriu – un paradox semantic,* în *Studii de onomastică*, IV, 1987, p. 61–68 şi idem, *Obiectivele onomasticii literare,* în *Studii de onomastică*, V, 1990, p. 400–408.

[11] *Eminescu, altfel. Limbajul poetic eminescian. O perspectivă semiotică*, Bucureşti, Editura Minerva, 2000.

interferenţe (cazul numelor de personaje, de opere, de autori devenite nume comune este, în general, dezbătut de autoare la p. 12–13). În perspectiva particulară la care ne referim, propusă de semiotică pentru simbolul poetic, acesta este definit, în schimb, ca un motiv determinat atât intratextual, cât şi extratextual, deci îmbinând valori simbolice, în cazul numelui propriu, şi cele determinate de includerea în text, dar şi cele funcţionând dincolo de text, ca acele conotaţii ale realonimului la care ne-am referit mai sus, fiind caracterizat prin ambiguităţi multiple, ca şi metafora, pentru că este de fapt un tip particular de metaforă.

Numele care devine simbol poetic este aşadar figură textuală, creatoare de sens şi purtătoare de sens, ambiguă şi ambiguizantă, fiind totodată un motiv al textului. Mai mult, ambiguitatea necesară apariţiei simbolului este întărită de intertextualităţile figurilor din alte texte ale aceluiaşi autor, în care numele figurative au acelaşi statut de simbol. Consecinţa cea mai importantă este aceea (exprimată teoretic de Mariana Neţ în cartea citată anterior) că spaţiul simbolic al unui scriitor devine intermotivat, pentru că se constituie din embleme şi motive care capătă noi valori prin remodelarea în structuri figurate şi figurative particulare, iar figurile (deci şi figuronimele, după părerea noastră) se dezambiguizează parţial prin intertext. Aşadar, într-o serie de texte ale aceluiaşi scriitor apare acelaşi tip de ambiguitate multiplă, configurată prin simbol, care poate fi şi un nume propriu. Acest aspect se poate bine încadra în aria unei problematici, tratată de Mariana Istrate în capitolul IV, respectiv cea rezumată în ideea de sinteză că fiecare scriitor creează o lume a sa, ca univers autonom (p. 65). În acelaşi areal de dezbatere, ni se pare interesantă şi convergentă cu macrosimbolurile ce pot defini un univers de creaţie, observaţia autoarei privind legătura necesară, nedisociabilă, între numele autorului şi titlul operei, la care s-ar putea asocia şi numele macrosimbolic, mai ales că acesta din urmă este adesea un titlu, cum este cazul romanului lui Flaubert, *Madame Bovary*. Exemplele ar putea fi sugestive, nu tocmai uşor de găsit, din pricina interferării presupuse între circumscrierea demersului poetic cu cel al receptării, dar ele ar putea configura o succintă, esenţială prezentare a unui univers de creaţie.

În esenţă, foarte profitabile ca repere de analiză a textului sunt consideraţiile Marianei Istrate privind statutul simbonimului în text, revalorizând diversele perspective într-o abordare interdisciplinară. Conceptul pe care am preferat să-l numim figuronim are avantajul de a sintetiza, sub aspectul semanticii textului, statutul numelui propriu ca matrice creatoare de sens, ca unitate textuală purtătoare de sens, ca spaţiu în care converg semnificaţii ale textului, precum şi dependenţa lui de text şi de contextul discursiv.

RODICA MARIAN
Institutul de Lingvistică şi Istorie Literară
„Sextil Puşcariu”
Cluj-Napoca, str. E. Racoviţă, 21

ANDREI BANTAŞ, MARIANA NEŢ, *Up to the Star. The Life and Work of the Romanian Poet Mihai Eminescu.* Bilingual edition, amply annotated. [Cluj-Napoca], Editura Clusium, 2000, 408 p.

Destinul volumului ni se dezvăluie în postfaţă: abia după douăzeci de ani se ivea momentul propice tipăririi, nemaigăsind în viaţă decât unul dintre editori; în răstimp apăruseră numeroase studii consacrate operei eminesciene, unele de natură să ofere o nouă perspectivă asupra diferitelor aspecte, iar, pe de altă parte, dispăruseră interdicţiile, printre care cea a citării unora dintre exegeţi; prin posibilitatea de a completa comentariile, până la unele dintre cele mai recente, întârzierea apariţiei dobândeşte un revers benefic. Marea majoritate a textelor poetice sunt traduse de Andrei Bantaş şi Leon Leviţchi (reproduse după ediţia din 1978), a căror competenţă şi har nu mai trebuie subliniate. Forma definitivă a volumului şi-a asumat-o Mariana Neţ.